

Sjörövare Störtebekers skattkarta till Sandö

Ohoj landkrabbor!

Den okända sjörövaren Klaus Störtebeker seglade i de här vattnen med sitt skepp Den röde djävulen under 1300-talet. Han var ledare för en grupp sjörövare som kallades Vitaliebröderna och som sade sig vara "Guds vänner och hela världens fiender".

Nu kan du följa i Klaus Störtebekers fotspår på Sandö med hjälp av hans skattkarta. Skattkartans startpunkt är vid informationstavlan på holmen. Är du redo?

Du hittar till kapten Störtebekers första skatt om du går från informationstavlan mot holmens största träd. Fortsätt över sandåsen till holmens motsatta sida.

Du har hittat sjörövarnas första skatt när du ser roten av ett stort fallet träd.

Sjörövarna utnyttjade sådana här långsamt växande furor i skärgården när de byggde sina fartyg och vapen. Virket av långsamt växande träd har täta fibrer och är speciellt hållbart.

Träden har en viktig funktion också för Sandö. Trädens rötter binder den sandiga marken och förhindrar att ön sköljs ut i havet. Träden ger också skydd och livsrum åt öns växter och djur.

Om du vill kan du räkna hur gammalt trädet är med hjälp av årsringarna i snittet där trädet är avsågat. Två ringar, en ljus och en mörk, är lika med ett år.

i

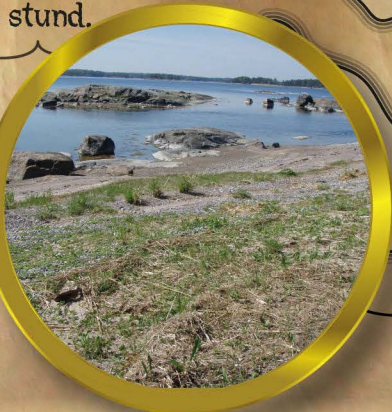
Nu till följande skatt, hi-ohoj!
Du hittar Störtebekers andra skatt när du går längs strandstenarna mot holmens nordspets.

50 m

Efter att du vandrat över en liten bergknalle kommer du till en strandäng ungefär mittemot de två små holmarna invid stranden. Stanna här för en stund.

N

Historieböckerna berättar inte om kapten Störtebekker var speciellt förtjust i blommor. Växtligheten på sådana här strandängar är ändå så pass märklig att även våra sjörövare säkert lade märke till den.

Här trivs många sällsynta växter och djur som anpassat sig till att leva endast på sådana här på tångvallarna växande ängar. Strandängarna är de märkligaste livsmiljöerna på Sandö.

Ett praktexempel på platsens växter är Strandrågen som liknar vanlig råg. Lyckas du hitta strandråg här?

Det fallna trädet på den föregående platsen var förresten 73 år gammalt.

Framåt landkrabbor!
Fortsätt färden längs stranden mot öns nordspets så hittar du till följande skatt.

50 m

Du har kommit till Störtebekers tredje skatt när du ser en eldplats och en liten sandstrand som är inklämd mellan strandklipporna.

Sådana här skyddade sandstränder är som gjorda för sjörövare att gömma skatter på.

Efter att sjörövarna grävt ner sin skatt i sanden samlades de kring eldplatsen för att berätta historier och beundra den nattliga stjärnhimlen. Trötta efter grävandet förundrade sig rövarena över stjärnornas mångfald och frågade sig om himlens stjärnor är lika talrika som strandens sandkorn?

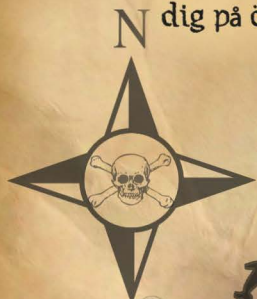
Ta upp en näve sand och fundera du med. Vilka finns det flera av; stjärnor i rymden eller sandkorn på Sandö och hela världens samtliga sandstränder?

Efter sandstranden fortsätter färden längs stigen som börjar vid eldplatsen. Följ stigen in i skogen, hi-ohoj!

Stigen går över holmens kullar och sänkor och klättrar upp till krönet av en hög backe. Du befinner dig på öns högsta punkt!

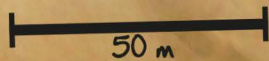

Här, från öns utsiktsplats kunde piraterna spana långt mot såväl öster som väster. Härifrån såg de i god tid fiendeskeppen närma sig. Under sjörövarnas tid var den här mäktiga klippan ändå mycket lägre än den är nu. För 600 år sedan när Störtebeker besökte platsen var stora delar av ön ännu djupt under vatten.

Föreställ dig för en stund att du är en sjörövare som spanar ut mot havet. Ser du några fiendeskepp vid horisonten? När du ser mot det öppna havet stående på stranden är avståndet till horisonten fem kilometer. Här uppifrån är horisonten däremot på över tio kilometers avstånd. Det här beror på att jorden är rund och att jordytan är krökt. Även våra sjörövare på 1300-talet visste att högre uppifrån ser man skepp som vid havsytans nivå förblir oupptäckta bakom horisonten.

Under istiden pressade ett över två kilometer tjockt istäcke ner jordskorpan och Sandö. Efter istidens slut när trycket av isen lättat, började jordskorpan höja sig och ny landyta när ständigt upp över havsytan och Sandö växer år för år.

Fortsätt från utsiktsplatsen längs bergsryggen mot öns östra strand så kommer du till en liten strandäng.

Kringgå försiktigt strandängan och leta dig fram till spetsen av en liten udde som är full av stora klippblock. Du är vid följande skatt, hi-ohoj!

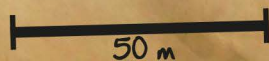

Kapten Störtebeker och hans samtida trodde att de här blocken var hitslängda av jättar och till och med de mest garvade sjörövarna darrade av rädsla och respekt för jättarna.

Nuförtiden anser man ändå att klippblocken har transporterats till sina platser av inlandsisen under istiden för 10000 år sedan. En del av blocken kan ha forslats med isen långa sträckor innan de lagt sig på sina nuvarande platser när isen smalt. Därför kallar man dem flyttblock.

i

Gå från flyttblocken längs med bergets utkant, in mot öns mitt, tills du får syn på ett hemlighetsfullt stenröse.

Stanna vid stenröset och låt din fantasi flöda fritt.

Sådana här stenrösen har man av olika anledning byggt i skärgården ända sen stenåldern. Många av dem har ett historiskt värde och man ska inte böka i dem. När du begrundar vad det här rösets ursprung och ändamål kan vara, så kom ihåg att Störtebekers grav aldrig har blivit funnen.

Efter att han tillfångatogs dömdes han till döden för sjöröveri och kapten Klaus Störtebeker avrättades år 1401. Efter det försvann alla spår av honom. Kan han vara begravnen här?

Det må vara hur det vill med Störtebekers gravplats. Du har hittat alla hans skatter och bekantat dig med hans största skatt, Sandön. Gratulerar!

Sjörövare Störtebekers skattkarta till Sandö

Håll an landkrabbor! Astronomerna har kommit till slutsatsen att det sammanlagt finns 5 triljarder sandkorn på världens alla sandstränder. Det är mycket sand men stjärnornas antal är ändå 15 gånger större än mängden sandkorn.

50 m

Sjörövare Störtebekers skattkarta till Sandö

Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen
vesien- ja ilmansuojeluyhdistys r.y.

Runeberginkatu 17, 06100 PORVOO

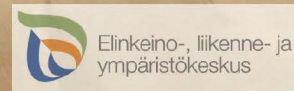
Föreningen vatten- och luftvård
för Östra Nyland och Borgå å r.f.

Runebergsgatan 17, 06100 BORGÅ

Juha Niemi
Mikael Henriksson
Tero Myllyvirta
Sampo Vainio

Föreningen vatten- och luftvård för Östra Nyland och
Borgå å / Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja
ilmansuojeluyhdistys
2014

Sjörövare Störtebekers
skattkarta till Sandö

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

50 m